

HEEGELDAMINE

Tiia Artla

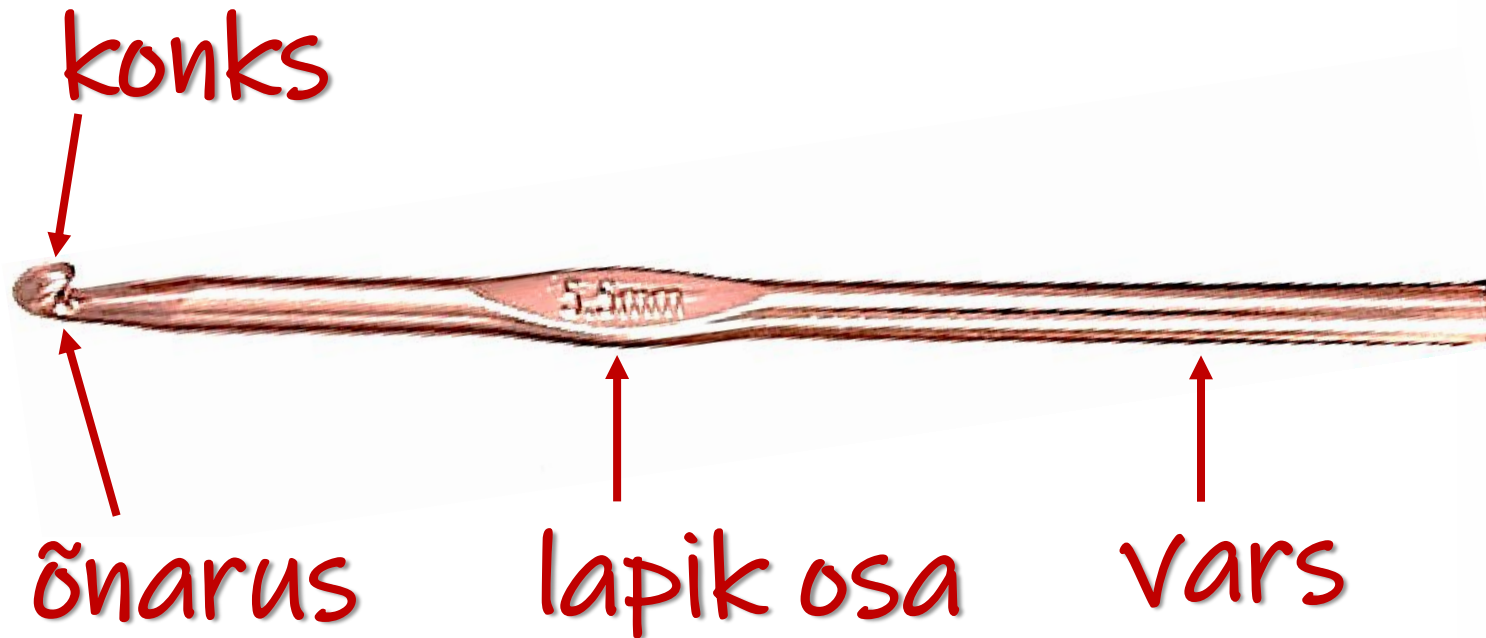

Algvõtted

Töövahendid ja materjalid:

- Heegelnõelad:

Heegelnõela põhiosad: konks, õnarus, lapik osa ja vars

Valmistatud metallist, puidust, plastikust, luust,
alumiiniumist, bambusest.

Heegelnõela suurused:

- heegelnõela konksu suurus:
- varre pikkus:

Tuniisi heegelnõelad

0,6 mm kuni 15mm
125 mm kuni 200 mm

Heegelnõela ja lõnga sobivus:

upub

sobib

ajab üle

Materjalid:

- Heegeldamiseks kasutatakse puuvillast, villast, siidist, linast ja sünteetilisest kiust lõnga, aga ka eri laadi lõngu koos, samuti paelu, nõöre, tehislõngu jne. Ka trikoo,- õhemaid riide- ja plastikaadiribasid saab heegeldamisel kasutada.
- Ehete valmistamisel on võimalik kasutada peenemat traati.
- Kaunistamiseks on võimalik kasutada helmeid.

ALGSILMUS

ehk libisev silmus

NB!

- Jäta vaba lõngaots piisavalt pikaks (10-15 cm).
- Ära tee silmust liiga kõvasti – see peab liikuma.
- Kui silmus on liiga väike, siis lõdvenda ja tee uuesti.

- Moodusta lõngast väike silmus.
- Sisesta heegelnõel silmusesse.

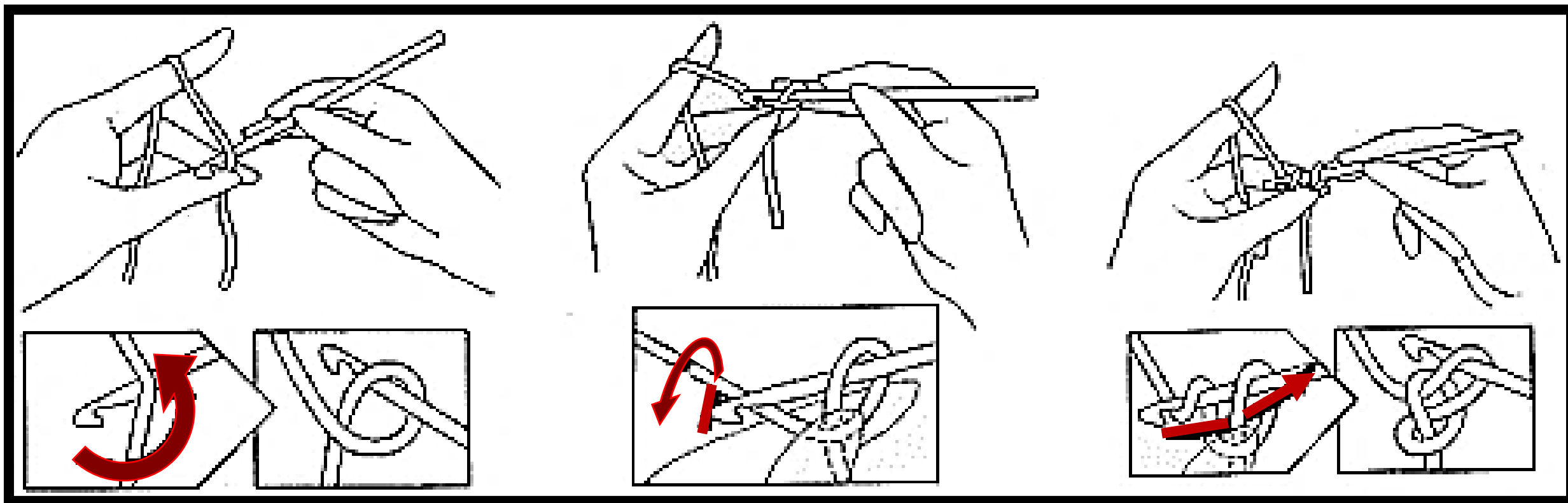
- Haara kerast tulev lõng heegelnõelaga.
- Tõmba lõng läbi silmuse.

- Tõmba lõngaotsa, et silmust pingutada.
- Valmis algsilmus.

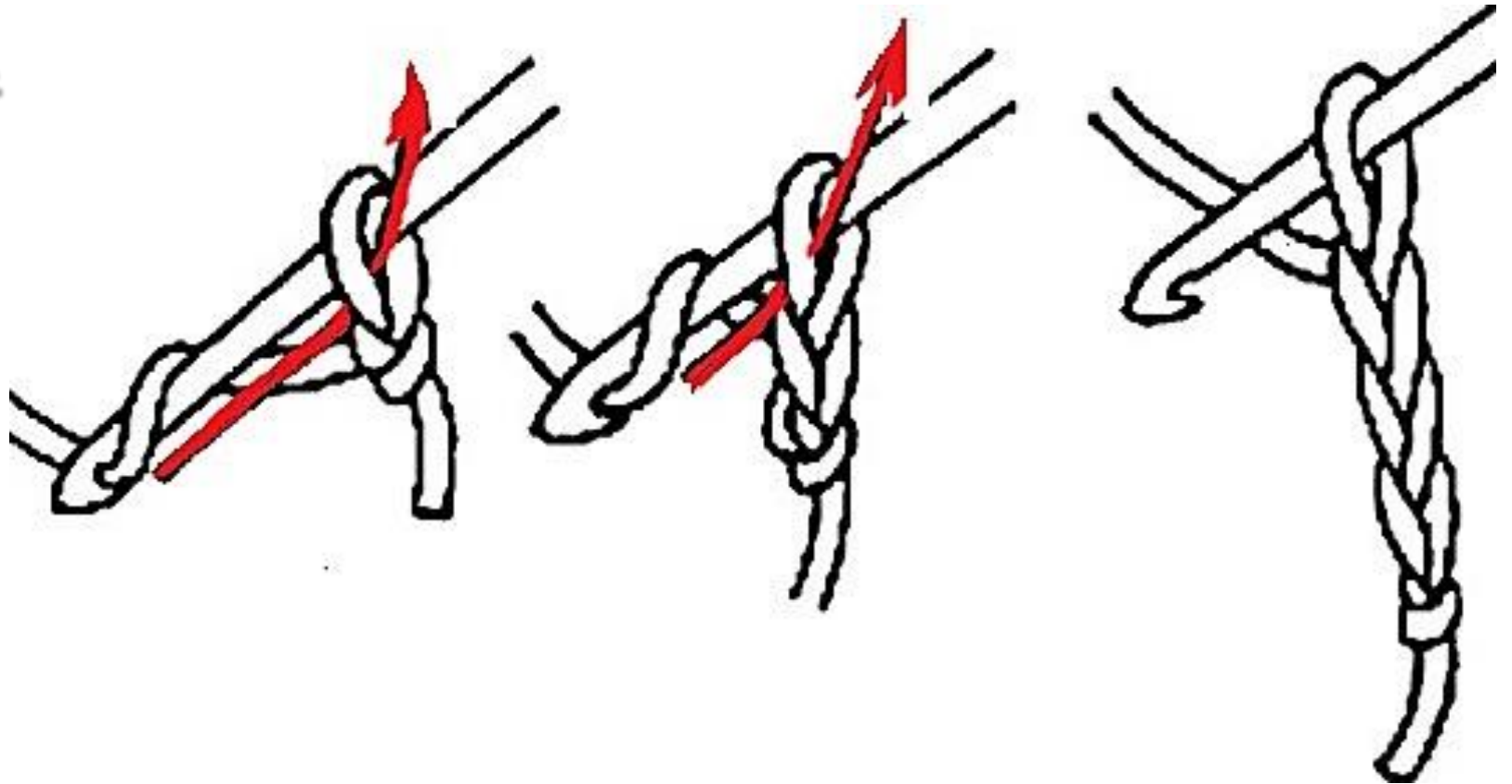

Heegeldamise alustamine

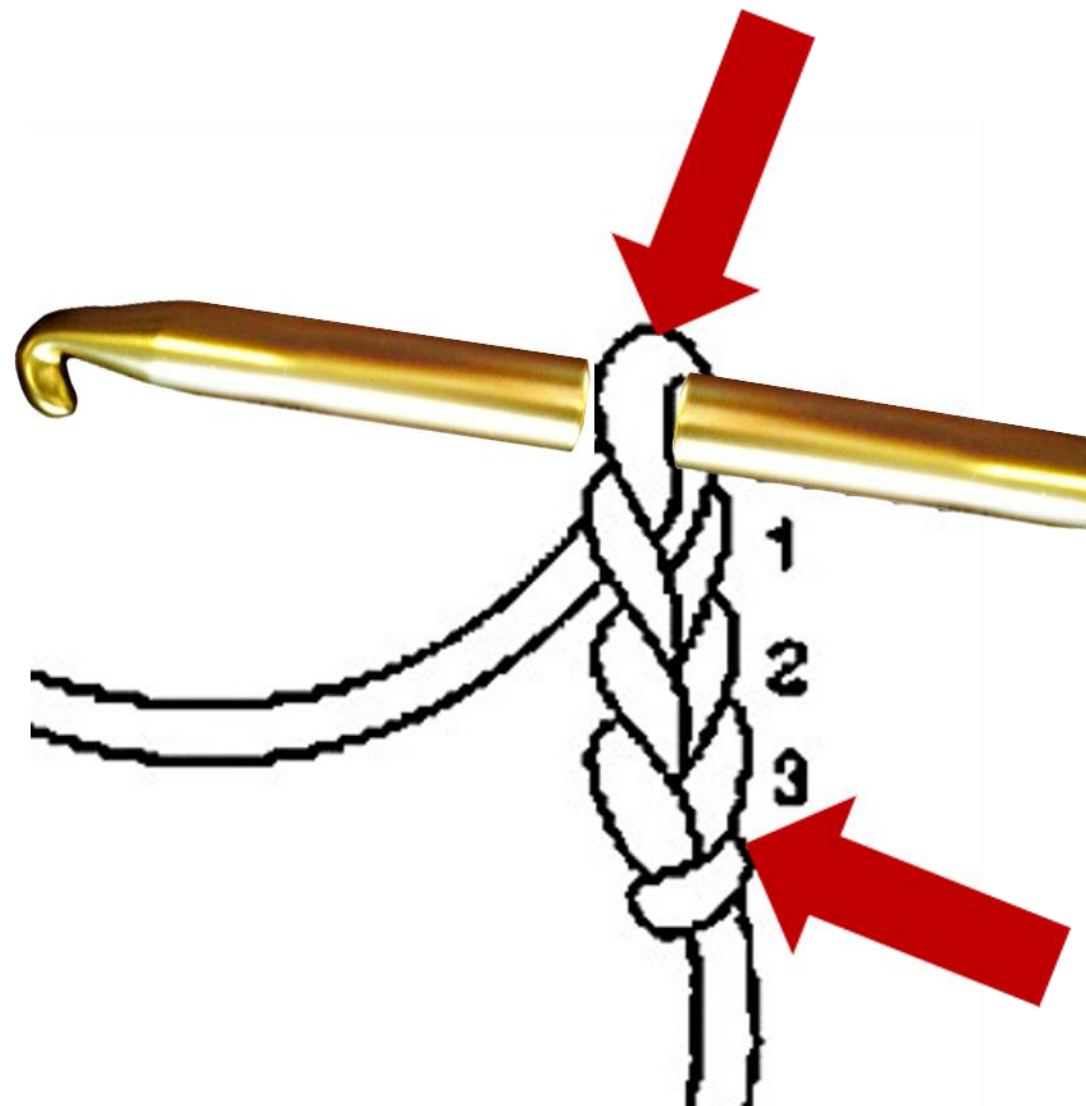

Joonis ajakirjast "Labores del Hogar" Extra No 28

Algsilmusele järgneb ahelsilmuste
heegeldamine, millest moodustub
heegelahel.

Kui loed silmuseid, siis
ära loe esimest ehk
algsilmust ja
heegelnõelal olevat
silmust.

AHEL SILMUSESSE HEEGELDAMINE

[Kristi Tallas - YouTube](#)

- Heegelda ahela tagumisel küljel olevatesse aasadesse. Nii jääb alumisse serva ilus silmuste rida.
- Ahela eesmisel küljel on näha V-kujulised silmused.

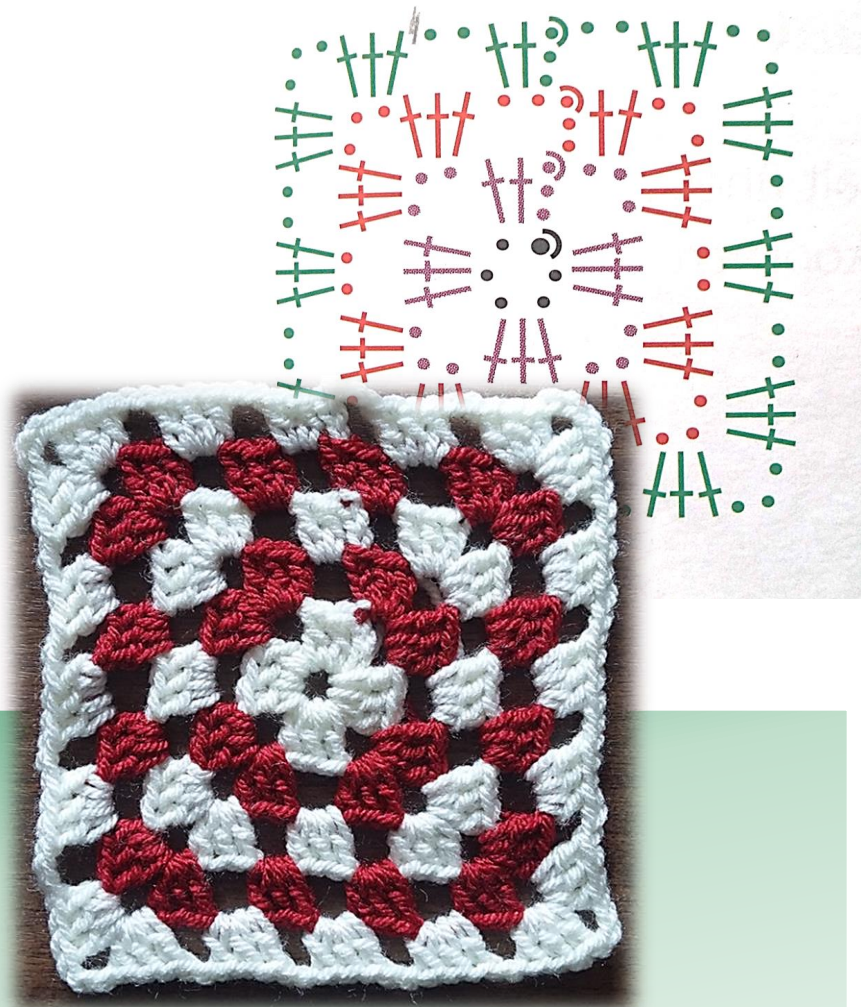

Kui ahel ümber keerata, on näha mööda ahelat jooksev aasade, vahel ka "kühmude", rida. Vii heegelnõel selle aasa (kühmu) alt läbi ja heegelda silmus nii nagu tavaliselt.

Niimoodi ahelasse heegeldades jääb
mööda alumist serva ilus puhas silmuste
rida.

SKEEMI LUGEMINE

Skeemi lugemine

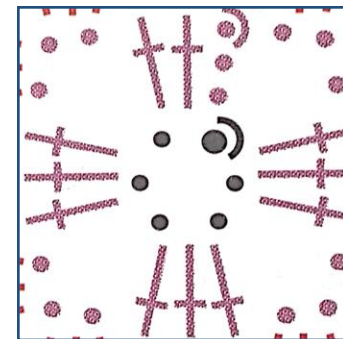

Vanaema motiiv

I REA / RINGI HEEGELDAMINE

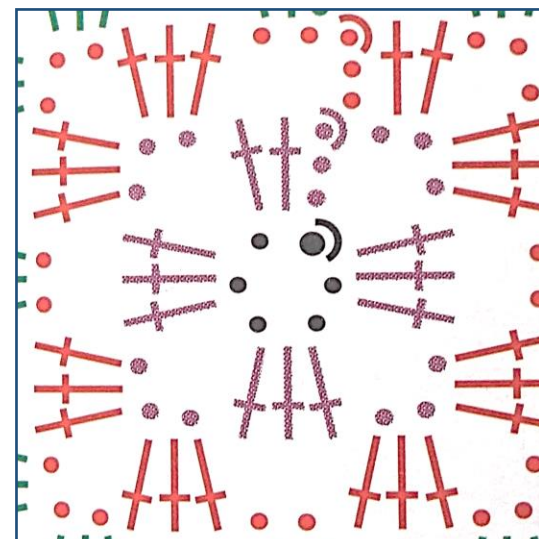
Foto: Anne Hein

II REA / RINGI HEEGELDAMINE

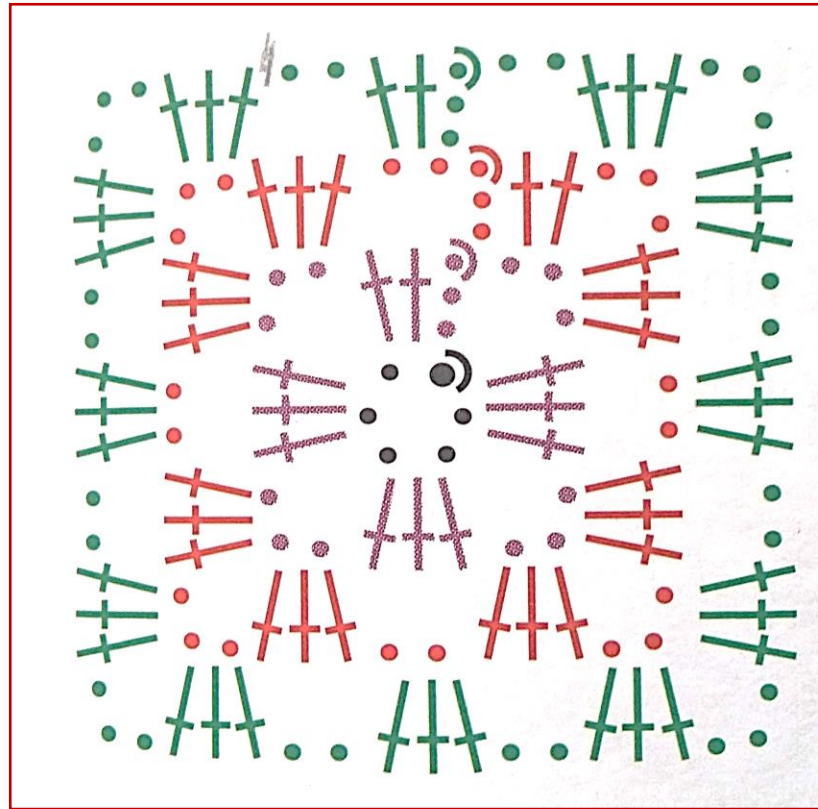
Foto: Anne Hein

III REA/RINGI HEEGELDAMINE

Foto: Anne Hein

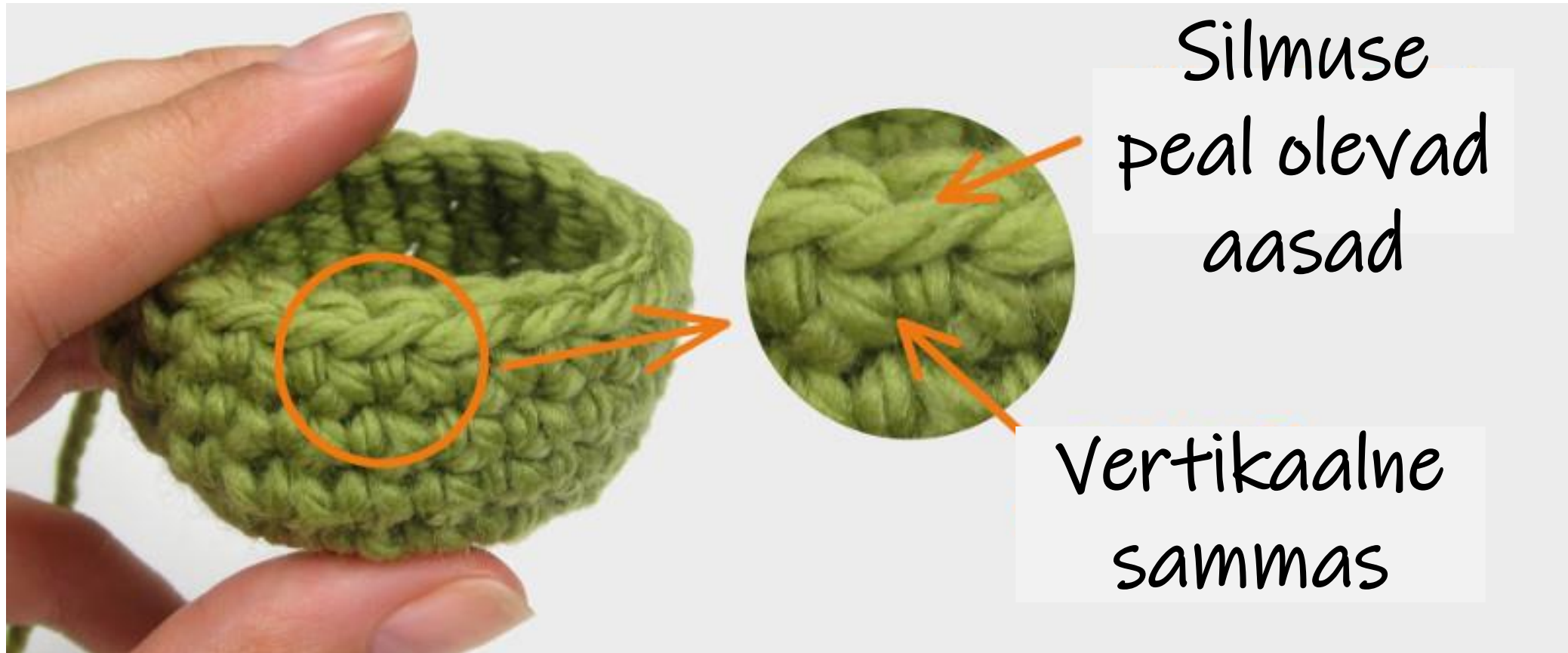

Heegelsilmuste osad

Kõik silmused koosnevad silmuse sambast ning selle kohal olevatest aasadest.

[Kristi Tullus - YouTube](#)

Läbi mõlema aasa heegeldamine

Kõik silmused peaks heegeldama ümber mõlema silmuse peal oleva aasa, viies heegelnõela nende alt läbi.

1. Vii heegelnõel mõlema aasa alt läbi.

2. Niimoodi saad ühtlase pinna, mis venib vähe.

Läbi eesmise või tagumise aasa heegeldamine

Läbi vaid eesmise või tagumise aasa heegeldades saad anda detailidele kuju, luua tekstuurse pinna või hiljem vabadesse aasadesse heegeldada. Samuti jääb niimoodi heegeldatud kangas kergem ja elastsem.

Ümber silmuse samba heegeldamine

Silmused võib heegeldada ka hoopis ümber silmuse samba. Seda tehnikat kasutades saad anda kangale põneva tekstuuri.

Samba tagant heegeldamine, vahel ka ümber samba tagant läbi (ingl.k. *front post stitch*)

Samba eest heegeldamine, vahel ka ümber samba eest läbi (ingl.k. *back post stitch*)

Vii heegelnõel töö sisse paremalt poolt sammast, suunaga tagant ette.

Vii heegelnõel samba eest läbi ning too uuesti välja töö taga.

Tagurpidi kinnissilmus ehk VÄHIHEEGELDUS

Tagurpidi kinnissilmus, tundud ka kui krabisilmus või vähikäigul kinnissilmus, heegeldatakse täpselt samamoodi kui tavaline kinnissilmus, kuid liikudes vasakult paremale, mitte paremalt vasakule, nii et iga järgmine silmus heegeldatakse eelmisest silmusest parempoolsesse silmusesse.

Tagurpidine kinnissilmus on hea viis anda heegeldatud detailidele ilus viimistletud äär.

Vii heegelnõel läbi
eelnevast silmusest
parempoolse silmuse.

Võta lõng heegelnõelale
ja too aasast läbi.

Nõuanne! Lihtsam on haarata lõngast viies heegelnõela üle lõnga, mitte võtta lõnga heegelnõelale nii nagu tavaliselt, viies heegelnõela lõnga alt läbi.

Võta lõng nõelale ja too läbi mõlema heegelnõelal oleva aasa.

Nii moodustub ilus viimistletud serv.

Pink, A, Heegeldamine, Saara Kirjastus 2004

Internet: <https://www.youtube.com/watch?v=Vv9RcHgCaCU>

<https://youtu.be/Vv9RcHgCaCU?feature=shared> Ringselt
heegeldamine

<https://youtu.be/Fqrhgsumh34?feature=shared> ahelsilmus

<https://youtu.be/oZQatDgaGzk?feature=shared> kinnissilmus

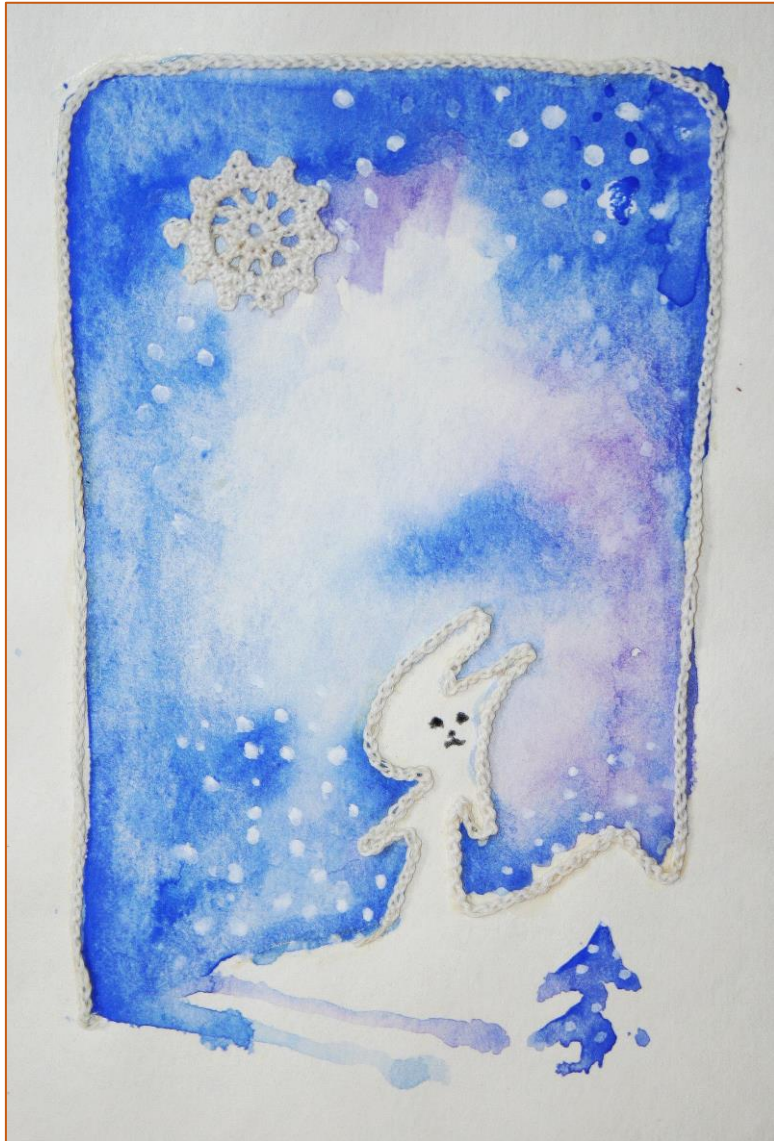
<https://youtu.be/uqQWpTOx22c?feature=shared> käehoid 2

<https://youtu.be/PMvGIShGgBw?feature=shared> skeemi
lugemine

Alusele liimitud heeghelahelad

Heegelahelad täienduseks kaartide kujundamisel

Ahelneegeldamine Karjala tekstiilidel

Karjala aladel on tikanditega kaunistatud eelkõige rätikuid, sh Lõuna-ja Kesk-Karjala rahvarõivaste juurde kuuluvaid taskurätte. Nendesse ei nuusatud, neid ei peidetud taskusse, vaid neid hoiti käes nii kirikuteed kui ka külateed käies kui kaunistavaid-kaitsvaid esemeid. Lisaks tikandile leidub taskurättide ääristustes tutikesi. Kodutekstiilidest ehitati punaste või valgete tikanditega, ka koekirjaliselt pikkade kitsaste rätikute otsi. Selliseid linikuid on talumajapidamises kasutatud mitmel otstarbel, mh käterättidena, laualinadena, ikoonid pühaserättidena.

Pikk valge otsatikanditega
(punasel põhjal) rätt,
drapeeritud ümber peegli.
Ehk kajastab see nn
paganlike inimeste
eelkristlikust ajast pärit
tõlgendust (jutustust)
taevast?

Tänapäeva inimesele selline
mustrikeel enam ei "kõnele".

Kõige rohkem on
ahelheegeldust
kasutatud rätikute
kaunistamiseks, kuid
ka (sängi)linade
pikikülgede ehtimiseks.
Motiivistikku kangale
ei jäljendatud, vaid
need tehti nõ peast
silma järgi või jälgiti
valmiseset.

- Esivanemate kirjad heegeldati valgele kangale punasega või vastupidi.
- Hiljem hakati heegeldama ka nõ värvilisemalt.
- Muster ehitatakse üles nii, et see oleks võimalikult ühtlane, katkematu joonena, kus lõng jookseb keralt ja värvivahetusi ei vajata.
- Töö pind meenutab ahelpistetega tikkimist.
- Alusmaterjal valiti tihedakoeline, sileda ühtlase pinnaga, sest heegeldada on mugavam, kui kangas on eelnevalt raamile pingutatud.
- Heegellõngaks valiti ühtlaselt sile puuvillane lõng.

Ahelheegeldamine kuulub Karjala tekstiilide kaunistamis-
tehnikate hulka, olles päritolult noorem kui eepisteline ja
kastpisteline tikkimine. Ornament valmib läbi kanga
heegeldamise käigus. Tehnikat vahendasid venelased, kes
omakorda omandasid tööviisi tatarlastelt 15. sajandil.
Üldiseks muutus tehnika 18. sajandil, maapiirkondadesse
levis 19. sajandil. Tehnika tõi kaasa ka uued töövahendid:
heegelnõela ja tikkimisraami. Tekstiilide kirjamisviis
muudeti uuele tehnoloogiale sobivamaks, põhiliselt
väänlevaks taimornamendiks. Ülipeen ja pilkupüüdev
ahelpistetikandit meenutav heegeldus punasel puuvillasel
taustal sarnaneb setude kumakuriidega.

Ahelpisteline ornament on heegelnõelaga läbi riide heegeldatud katkematute ridadena.

Heegeldatakse riidele mustrit ette kandmata, nõ silma järgi. Lisaks värvilisanditele on osa ornamendist valmistatud topeltreaga, väänlevust rõhutades ja sellega pinnaliigenduses aktsente luues.

MATERJALID

TÜLL

Tülli on hea kasutada algajal, kuna augud on näha ning tambuurnõela ei pea kangast läbi suruma.

VÄGA ÕHUKE KUNSTSIID

Suurepärase materjal. Kangas on piisavalt hästi läbikumav ning ka tikkimisel nõel tuleb kergesti läbi.

KUNSTSIID

Tihedama tekstuuriga kunstsiid, millega on keerulisem töötada, kuna tikkimisnõel jääb kangasse kinni ning võib tõmmata niite välja.

ATLASS

Pole nii läbikumav ning tikkimisnõel võib jääda kinni.

VOODRIRIIE

Kuna kangas ei paista läbi, siis on raske näha käe liikumist. Samuti tuleb olla matejaliga ettevaatlik, kuna kui peaks juhtuma, et tikkimise käigus tõmmatakse niit välja jääb see näha.

VISKOOS

Hea materjal, kui tikandit teha ainult pealt poolt. Miinuseks on see, et see ei paista läbi.

PAKSEM ATLASS

Kuna kangas on pealtpoolt läikivam, siis peab olema tikandi teostamisel ettevaatlik, et niiti kangast välja ei tõmba. Tambuurtikandi nõel jääb kinni.

ÕHUKE PUUVILLANE

Suurepärase kangas harjutamiseks. Tambuurnõel tuleb kangast kergesti läbi. Heleda kanga puhul on näha ka töö alumist poolt.

PUUVILLANE
TIKKIMISRIIE

Kui kasutada paksemat tambuurnõela otsikut, siis saab sellele kangale ilusti tikandit teha. Peene nõela otsikuga on see keerulisem.

SAMET

Väga raske materjal, millele tambuurnõelaga tikandit teha. Kangas on liiga veniv ning ei paista läbi.

KUNSTNAHK

Keeruline materjal ning tikandi puhul ei jää väha head tulemust.

KOSTÜÜMIRIIE

Puuvillane

Viskoos

Elastaan

Kangal on palju miinuseid kuna on kas jäigem ja paksem või veniv ning helmeste altpoolt lisamisel puudub tikkijal tööst ülevaade. Tabmuurtikandi nõi lähel ilusti kangast läbi.

PAKS MÖÖBLI KUNSTNAHK

Teostatav, kuid väga keeruline. Ühtlasi ääretult aeganõudev kuna tambuurnõel ei lähe kangast korralikult läbi.

Autoportree tambouri ehk ahelheegeldamise tehnikas

Heegelda (erinevaid värve) heegelahelaid (nende pikkuski võib olla erinev) kas läbi raamile tõmmatud kanga või lihtsalt nõ käevahel ja kujunda neist aluskangale autoportree (tulemi kasuks lisada ka mitmesuguseid muid tekstiilitehnoloogiaid).

Heegelportree

- Jäljenda autoportree piirjooned kangale.
- Pinguta kangas käsitööraamile.
- Kinnita heegelniidi algus nööpnõela abil töö pahemal poolel serva lähedale.
- Too heegelnõelaga heegelniit töö paremale poolele. Kerast jooksev niit asetseb töö all.
- Moodusta heegelnõelaga läbi kanga ahelsilmuseid mööda märgitud kontuurjooni.
- Silmuseid peaks veidi venitama, et aluskangas võimalikult siledana hoida.
- Heegelda pideva reana.
- Soovi korral või vastavalt kavandile vaheta heegelniidi värvi.
- Töö valmides peida/kinnita pahemal poolel kõik lahtised niidiotsad.
- Viimistle/vormista tulemus (näit. raami, äärista).

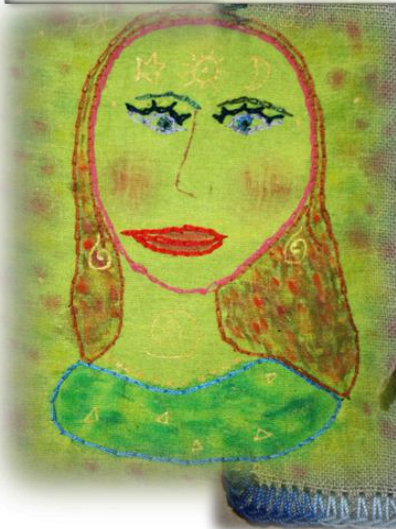
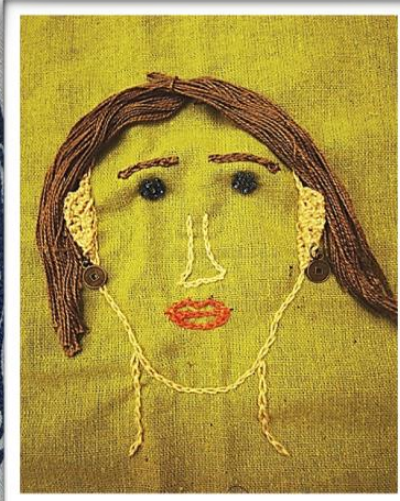
Anni Velks

Keiu Martinonis

Mari-Liis Kerk

Luneville tikand
• Tambour tikand

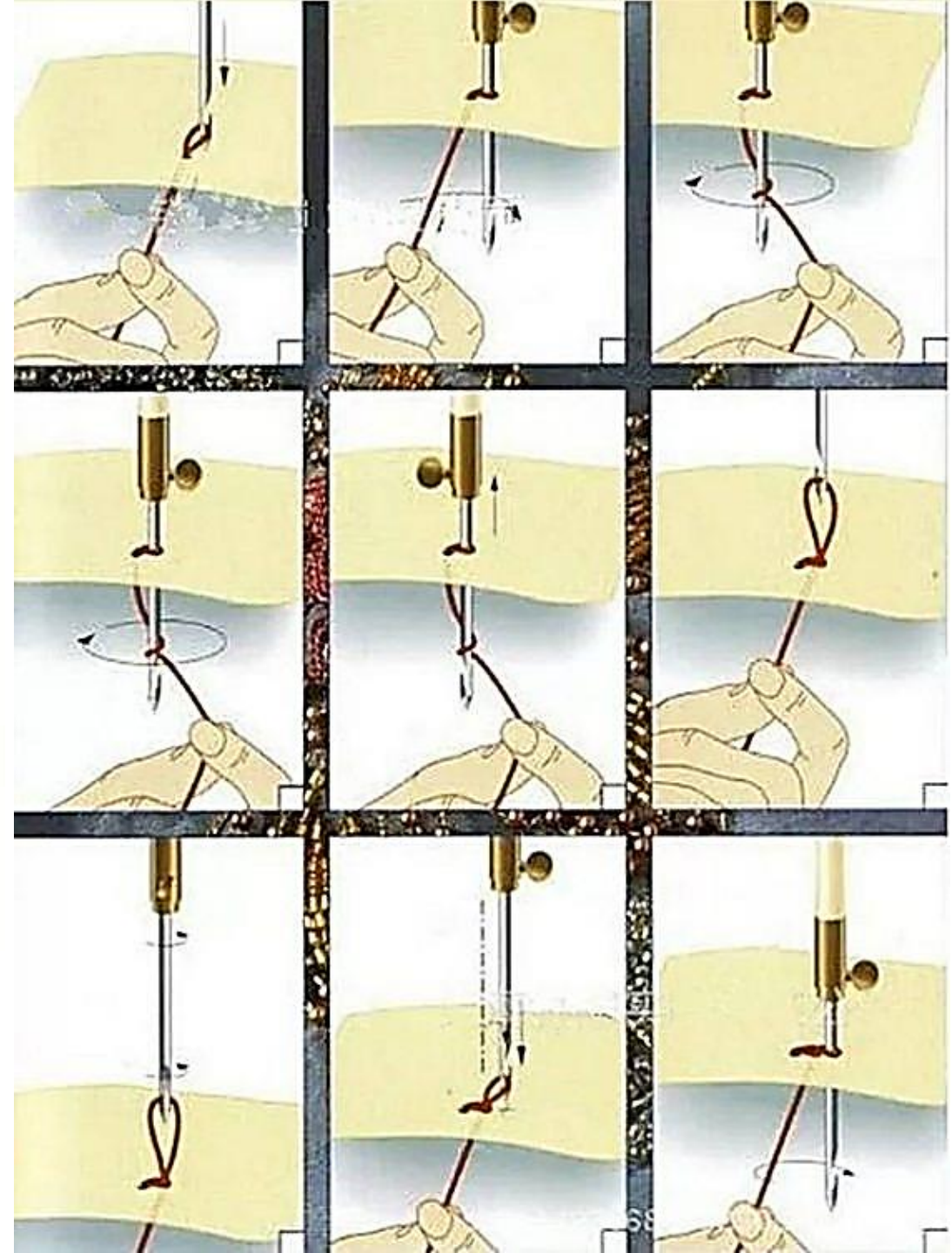
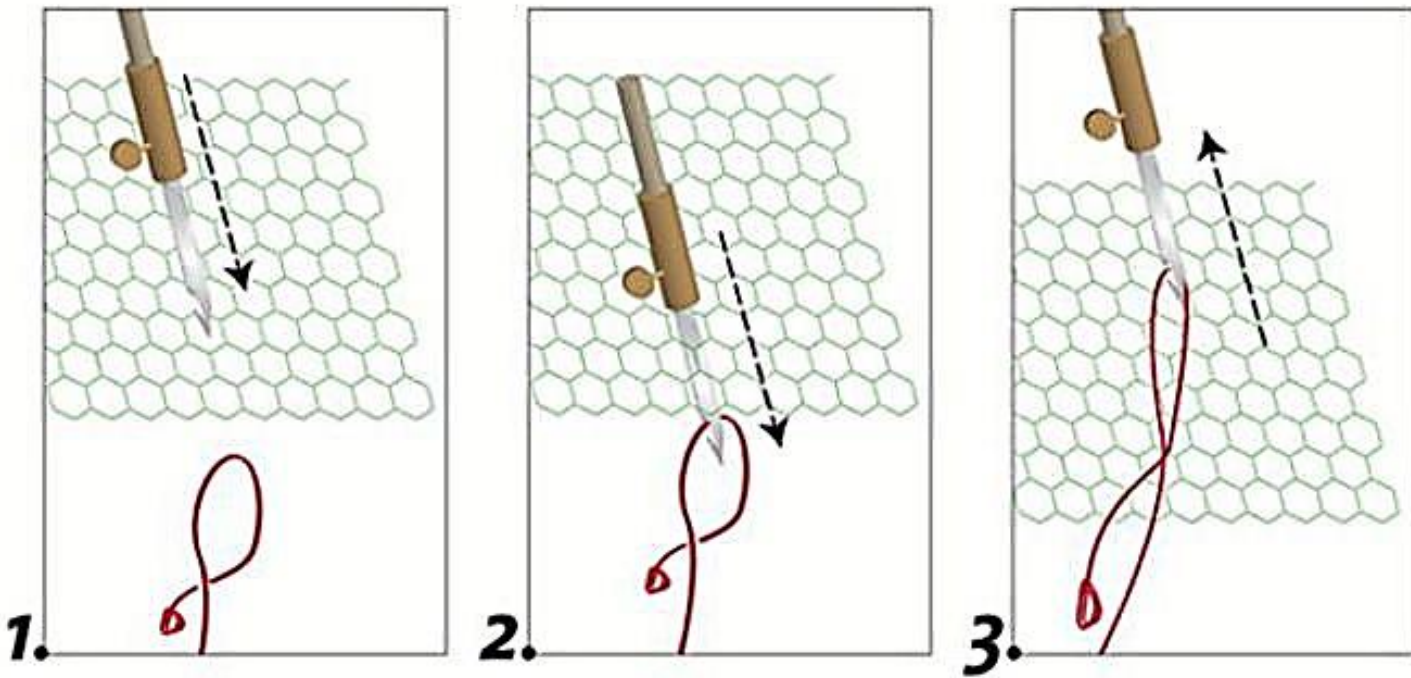

<https://youtu.be/uEdUuSQAMRk>

NOBEDAID
NÄPPE!